

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 1

Матеріали

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Модернізація України: проблеми та технології успішності
(питання економіки, права, соціології, освіти і культури)”
м. Київ, МАУП, 12 листопада 2015 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2015

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 8 від 30.09.15)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
В. І. Литвиненко, канд. юрид. наук., доц.;
В. В. Рябцев, канд. техн. наук; доц.;
Д. Г. Юник, д-р пед. наук, проф.

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 1: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Модернізація України:
проблеми та технології успішності (питання економіки, права, соціології,
освіти і культури)”, 12 листопада 2015 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голо-
ва) [та ін.]. — 2015. — 486 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних
конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модерніза-
ції України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто
цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модер-
нізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Фернандес А. Теоретико-організаційний аспект децентралізації влади як важливіша умова демократизації державного управління в правовій державі	428
Харченко О. В. Державне регулювання економічного розвитку транспорту в умовах трансформаційних економічних змін	433
Хвалько С. Я. Еволюція сленгу в діловій українській мові: збагачення чи небезпека національної освіти?	436
Чавес М. Е. Специфіка формування свідомої поведінки споживача товарів та послуг як важливіша умова їх успішної реалізації.....	442
Юник І. Д. Мотивація у формуванні фахових когнітивних умінь перекладачів.....	447
Бевзан Ю. С., Тьорло В. О. Вплив імпоротної діяльності фармацевтичних фірм на реформування суспільства в Україні	451
Вишомірська К. Й. Значення експорту продукції електротехнічних підприємств для стабілізаційного розвитку економіки України.....	454
Дзюба А. С. Співробітництво Італії з США на Близькому Сході	457
Заверуха В. Г. Правове регулювання законодавчої діяльності в Україні	460
Карповська С. М. Технологія цілісного педагогічного процесу в теорії та практиці сучасної освіти.....	463
Кузнєцов І. С. Актуальні питання організації експортної діяльності підприємств спиртової промисловості України	466
Куц А. В. Придністровський конфлікт: виклик сучасним міжнародним відносинам.....	469
Просолович С. М. Проблема підготовки молодших спеціалістів сфери побуту в сучасній педагогічній практиці.....	472
Пхіденко М. О. Операція “Союзна сила” на території колишньої Югославії. Шляхи та методи оптимізації конфлікту військами сил НАТО	474
Слонєвський В. В. Формування економічної компетентності майбутніх кваліфікованих бухгалтерів та обліковців при вивченні спеціальних дисциплін в системі професійно-технічної освіти	478
Ужвенко І. В. Технологія управління самостійною навчальною діяльністю у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів	482

ЕВОЛЮЦІЯ СЛЕНГУ В ДІЛОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ: ЗБАГАЧЕННЯ ЧИ НЕБЕЗПЕКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ?

Трансформація будь — якого суспільства шляхом модернізації може бути успішною, коли забезпечується гармонійне поєднання національного і вселюдського, спадковості і змінності в його розвитку. В цьому процесі важливо культивувати власні національні цінності, розкривати глибини, потенції українського духу і, водночас, здатність засвоювати духовні багатства інших народів. Зазначене також дозволяє прискорити саморозвиток мови як частини матеріальної і духовної культури.

Приклади подібного прогресу, який досить впевнено триває і по цей день, можливо відстежити на базі такого мовного явища, як сленг. В історії його розвитку на теренах сучасної України впродовж ХХ сторіччя виокремлюють три бурхливі хвилі: 1) 20-ті роки — перша хвиля сленгування, джерелами якої вважають революцію та громадянську війну з її наслідками: мова учнів, підлітків та молоді забарвилася безліччю “блатних” слів, запозичених у приїжджих; 2) 50-ті роки — друга хвиля, пов’язана з появою “стиляг”, які вважали еталоном життя американський спосіб та мали відповідні атрибути; 3) 70–80-ті роки — третя хвиля з’являється в період “застою”, виникнення різних неформальних молодіжних рухів і “хіпуючої” молоді, що створило свій “системний” сленг як мовний жест протистояння офіційній ідеології.

На даний час стрімкі темпи розвитку цивілізації торкаються й системи лексичних одиниць. Постійне удосконалення нанотехнологій породжує нові професії, які, в свою чергу, є джерелом виникнення відповідних сленгових запасів, що проникають вже навіть у ділову українську мову, мову професійної лексики. Сленг найбільш жваво реагує на всі події в житті. Він підхоплює і конкретно відображає такі явища, і сам змінюється в процесі їх перетворень. Це дає підставу назвати ХХІ ст. четвертою хвилею розвитку сленгу в історії України.

Проте, на даному етапі формування лінгвістики сленг, як динамічний процес, становить собою недостатньо вивчене явище, тому потребує, на думку українських вчених В. Балабіна, У. Потятиник та ін., дослідження його особливостей, місця в структурі сучасної української мови.

В працях І. Арнольд, А. Баррера, В. Бурка, В. Вілюмана, І. Гальперіна, Ч. Лиленда, М. Маковського, Г. Менкена, Е. Патріджа, Т. Соловйової,

С. Флекснера, Ч. Фрімана, В. Хомякова та ін., де досліджувалось функціонування сленгу, доведено, що поряд з терміном “сленг” мали місце й інші подібні за значенням:

- **арго:** вокабуляр якоїсь вузької соціальної чи професійної групи, штучно створювана з метою мовного відокремлення; відзначається головним чином наявністю слів, незрозумілих для сторонніх; професійний жаргон волюг, злодіїв та інших суспільних груп;
- **вульгаризм:** грубе і не прийняте в літературній мові слово, неправильне за формою вираження, що, зазвичай, не вживається освіченими людьми в суспільстві, а використовується людьми низького соціального статусу: засудженими, торговцями наркоманами;
- **жаргон:** мова якої-небудь соціальної групи, насичена словами та висловами, які притаманні лише цій групі і незрозумілі іншим людям;
- **кент:** технічний термін для позначення вокабуляра представників злочинного світу; має обмежений ареал поширення порівняно зі сленгом, оскільки ті, хто послуговуються ним, зацікавлені у збереженні секретності свого мовного коду, тобто сленг універсальний, у той час як кент соціально і професійно обмежений;
- **колоквіалізм:** загально родова група слів, що позначає повідомлення як неформальне, неофіційне та розмовне, і містять у своєму складі сленг, жаргонізми, вульгаризми та діалектизми.

Надалі етимологія доводить, що з часом межа між цими поняттями стерлася і вони набули синонімічних ознак. Для більш чіткішого їх розуміння нагадаємо хронологію версій тлумачень сленгу:

- 1) від англ. sling (метати, кидати) — говорити щось буйне і образливе (у таких випадках згадують архаїчне to sling one's jaw);
- 2) від англ. slanguage, причому початкова буква s ніби додана до language в результаті зникнення слова thieves — йдеться про злодійську мову thieves' language;
- 3) від англ. language of low or vulgar type (мова низького стилю) — з цим значенням був засвідчений вперше письмовий термін “сленг” у 1756 році;
- 4) від англ. the cant or jargon of a certain class or period — з 1802 року під цим терміном розуміють “жаргон певного класу або періоду”;
- 5) від англ. language of a highly colloquial type, considered as below the level of standard educated speech, and consisting either of new words or of current words employed in some special sense — з 1818 року під сленгом почали розуміти “мову високого розмовного типу, нижчого за рівень стандартної освіченої мови, із нових слів, або слів, які вжиті в певному сенсі”;
- 6) в 1850 році цей термін поширився як позначення “незаконної” просторічної лексики. В цей же час з'являються синоніми слова slang — lingo, що використовувався переважно в нижчих шарах суспільства, і argot — що віддавався перевазі кольоровим населенням.

Звичайно, з точки зору наукової методології цінність таких визначень обмежена, хоча зрозуміло, що сленг вважався мовою простолюддя і основою поповнення національного тезаурусу, проте в 1785 році англійський вчений Френсіс Гроуз ввів термін сленг як синонім для кент у свій знаменитий словник “низької” мови.

Поступово з’являються наукові визначення сленгу:

- 1) “сленг — слова або вислови, які використовують люди деяких професій чи класових прошарків; традиційно протистоїть офіційній загальноприйнятій мові й до кінця зрозумілий лише представникам порівняно вузького кола осіб, які впровадили в мову слово або вислів” (5);
- 2) “...сленг — міський соціолект, виниклий з аргі різних замкнених соціальних груп (правопорушників, крамарів, ремісників, в’язнів ... як емоційно забарвлена лексика низького й фамільярного стилю, поширена серед соціальних низів і певних вікових груп (ремісничої, шкільної молоді) міст” (2);
- 3) “...сленг — це відносно стійкий для певного періоду, широко споживаний, стилістично маркований (понижений) лексичний пласт що входить в літературну мову, вельми неоднорідну по своїх витоках, ступені наближення до літературного стандарту, що володіє пейоративною експресією” (4);
- 4) “сленг — розмовний варіант професійної мови; елементи розмовного варіанту тієї або іншої професійної або соціальної групи, які, проникаючи в літературну мову ... набувають в цих мовах особливого емоційно-експресивного забарвлення” (1).

Відрізняється від них пояснення “Великого енциклопедичного словника” (1998 р.): сленг — те ж, що й жаргон, тобто, сленг оголошується синонімом жаргону. Прирівнює сленг з жаргоном і аргі “Словник-довідник лінгвістичних термінів” (1985 р.): сленг слова й вирази, що вживаються особами певних професій чи соціальних прошарків: сленг моряків, художників.

На теперішньому етапі свого розвитку саме термін сленг “виборює” першість у вживаності. Особливо це стосується української мови. В Україні ще в першій половині XIX ст. відбулися окремі дослідження, присвячені особливостям професійної мови жебраків, злочинців, військових, ремісників і робітників. Проте, ці праці були поодинокими, мали вигляд часто дуже коротких в жанрі інформаційної журналістики заміток і розвідок. Щоправда, вже починаючи з 60-х рр. XIX ст., з’являються дослідження з мовного аналізу лексики соціальних діалектів, переважно жаргонів. Як правило, вони носили описовий характер. Це, зокрема, студії, що стосувалися вивчення мовлення українських злодіїв (П. Петров), жебраків (К. Студинський, В. Боржковський, Ф. Николайчик, В. Гнатюк) та молоді (К. Широцький, В. Щепотьєв).

Активне вивчення особливостей професійного мовлення і вживання в ньому сленгу розпочинається з другої половини XX ст. та набуває значного розвитку наприкінці минулого століття. У 60–80-х рр. XX ст. лексику субстандартних мов вивчали О. Горбач і Й. Дзендзелівський. На цей же час

припадають і перші теоретичні роботи, присвячені проблемі тлумачення термінів “арго”, “жаргон” і “сленг”. Значний внесок у її розв’язання зробили В. Балабін, В. Винник, С. Єрмоленко, Т. Ілик, Є. Кротеви́ч, І. Олійник, С. Пиркало, Л. Ставицька. Їх праці доводять, що сучасна сленгова лексика — утворення, яке вже не вульгаризує мову, а, навпаки, в деякій мірі є необхідною частиною цієї системи. Це дозволяє константувати, що сленг є динамічною одиницею, яка постійно функціонує і навіть, еволюціонує.

В *табл. 1*. представлено приклади вживання сленгу в мові ХХІ ст., відносно сфери використання.

Таблиця 1

Сфера використання		Сленг	Правильна версія
1		2	3
1. Емоції, реакції та оцінка дійсності:	привітання та прощання:	Хай Хеллоу Бай	Hi Hello Buy
	вираження згоди або відмова:	Окей Ноу	Ok No
	подяка або вибачення:	Тхенкс Сорри	Thanks Sorry
	вираження ступеня задоволення:	Супер Файн Зе бест Кул Крейзі	Supper Fine The Best Cool Crazy
2. Предмети повсякденного вжитку:	одяг, взуття, побутові речі, продукти харчування:	найки боді топiк тренди фаст-фуд	Nike body top trends fastfood
	гроші:	мані еврики бакси	money euros backs
3. Культура:	різноманітні стилі музики:	Попса Електро Техно Хард-рок Андер Граунд	Pop music Electro music Tictonic Hard Rock Under Ground
	різноманітні стилі субкультури:	репер еммо	rep emmo
	видовищні заходи, концерти:	пати фест батл корпоротив фаєр-шоу	party Fest battle To corporate Fire-show

1		2	3
	кіно, музика, мода, телебачення:	шоу-біз м'юзік холл супер стар Юкрейніан Фешн Вік Файна Юкрайна Камеді Клуб Фентазі фейк стайл	Show-business Music Hall Super Star Ukrainian Fashion Week Fine Ukraine Comedy Club Fantasy fake style
4. Комп'ютерні технології		і-нет ноут браузер погуглити чатитись аська фейсбук скайп он-лайн форум дрова вінда біт постити	i-net notebook browser Google to chat ICQ Facebook Skype On-line forum drivers Windows Bit To post
5. Професії		хедхантер ейчар ді-джей ем-сі пі-джей сек'юріті боді гард адмін т'ютор мерчик піарщик файндрайзер дауншифтинг стартап рекру́тинг фрілансер блогер коучинг	Executive search HR DJ MC PJ Security Body guard Administrator Tutor Merchandiser PR manager Fundraiser Downshifting Startup recruit freelancer blogger coaching

Отож, можна зробити висновок, що практично кожна група людей, яких об'єднують спільні інтереси, має свій особливий тип мовлення, що реалізується у сленгових новоутвореннях. На початкових стадіях сленг був поширений серед елементарних вигуків, привітань та прощань, пізніше функціонував в сфері комп'ютерних технологій, а на даний час, пройшовши певний процес вдосконалення, набув більш складного характеру, поширився майже у всіх професійних сферах.

Якщо раніше проводились дискусії про правильність змісту наповнення сленгу (тобто, чи включати в нього лише іронічні слова, які є синонімами літературних еквівалентів, чи всю нестандартну лексику, використання якої засуджується в громадянстві освічених), то зараз з'являється така лексика, без якої просто не може обійтись ділова українська мова. Ця сленгова лексика сприяє більшому взаєморозумінні під час спілкування, служить для чіткішого вираження думки, надає діловій мові привабливості.

В нашій мові спостерігаємо в основному зовнішнє (англомовне), а внутрішнє (україномовне) виражається слабше (кориш, банкуєш, кер, каб, кроси і т. п.). Така однобока орієнтація може бути небезпечною. Необхідна взаємодія з якомога ширшим колом культур, що дасть можливість уберегти мову від розчинення в якійсь одній культурі, отже, і в нації.

Таким чином, сленг у діловій українській мові слід розглядати як повноцінний елемент мовного простору, що займає свою нішу у кадастрі національної мови. Але не всі його лексеми збагачують її словник. Потрібно виокремити усе, що виразняє наше мовлення, збагачує, а не засмічує. Завдання українців творити ділову мову самостійно, а не калькувати її за чийсь зразками. Навіть, не зважаючи на те, що ми європейська нація, перш за все — ми українці і маємо свою культуру, звичаї, традиції, які повинні оберігати. Українська ділова мова є із засобів засобом побудови нових відносин, вагомим для розвитку країни, і тут доцільно користуватися власними.